

Hogeschooldocent Marcus Popkema: 'We leggen onze studenten actuele vraagstukken voor'

ICT, verstedelijking en emancipatie

Marcus Popkema staat met beide benen stevig in het vakgebied. Goed gevoed met kennis uit verschillende 'nevenfuncties' en actueel onderzoekswerk, leidt hij jonge verkeerskundigen op voor een vakgebied dat volop in ontwikkeling is. Kennis van trends is dan een eerste vereiste.

NETTIE BAKKER

Popkema: 'De drie trends die mij het meest bezighouden zijn informatisering van de maatschappij, verstedelijking en emancipatie van sociaal zwakkere milieus. Alle drie vertalen zich door naar de mobiliteit.'

Popkema verzorgt als docent meerdere vakken, waaronder gedragsbeïnvloeding in het verkeer, ontwikkeling van mobiliteit, onderzoeksmethoden en onderzoeksvaardigheden. Hiernaast coördineert hij het afstudeerproces en de bewaking van de onderwijskwaliteit. Tevens is hij lid van de examencommissie die verantwoordelijk is voor het borgen van het eindniveau van de opleidingen Bouwkunde, Civiele Techniek en Ruimtelijke Ontwikkeling- Mobiliteit. Daarnaast is hij als onderzoeker betrokken bij het project 'Smart Cycling Futures'. Verder verzorgt hij de Masterclass Fiets en Gedrag en is hij lid van het TransitieTeam Verkeer & Mobiliteit en lid van de adviesraad van CROW-KPVV.

Trends

Popkema: 'ICT is een generieke technologie die in alle mogelijke sectoren van de maatschappij zaken kan veranderen. Het maakt het mogelijk om informatie over een veelheid van relevante aspecten van het verkeer real-time te ontsluiten. Als we daar handig mee omgaan kunnen we het verkeers- en vervoersysteem veel slimmer en schoner gaan organiseren dan we nu doen. Ik verwacht dat de beschikbaarheid van informatie leidt tot andere keuzes bij de gebruiker.'

Mensen zullen vaker ketenmobiliteit verkiezen boven een verplaatsing met één modaliteit. Deze ontwikkeling wordt versterkt door de ontkoppeling van bezit en gebruik, een beweging die ook gaande is. De mobiliteitsdeskundige zal het verkeerssysteem moeten aanpassen aan dergelijke veranderingen.'

Een besef van de waarde die mobiliteit heeft voor mensen helpt daarbij

Verstedelijking

'Al jaren trekken bewoners van het platteland naar de stad. Dit leidt tot een toename van de verkeersdruk in de stedelijke omgeving. Om onze steden leefbaar te houden zullen we moeten kiezen hoe we willen leven en hoe we ons willen verplaatsen in de steden. Auto's nemen simpelweg te veel ruimte in, zowel letterlijk als figuurlijk, om de leefbaarheid in steden op lange termijn op niveau te houden.'

Dat blijft naar mijn inschatting ook het geval als auto's autonoom en elektrisch aangedreven zijn. Het zal van belang zijn om een goede balans te ontwikkelen tussen de verschillende beschikbare modaliteiten, met het oog op de leefbaarheid en duurzaamheid. Een geïnformatiseerd verkeerssysteem zal daarbij enorm behulpzaam zijn.'

Emancipatie

'De derde trend, de emancipatie van sociaal zwakkere milieus, houdt in dat groepen die tot nu toe relatief onzichtbaar waren in de samenleving hun positie gaan opeisen als volwaardig deelnemer aan die samenleving. Dit proces wordt in mijn ogen mede aangewakkerd door de beschikbaarheid van ICT: bijna iedereen beschikt over een smartphone en is dus potentieel op elk moment van de dag op de hoogte van alle ontwikkelingen. De beschikbaarheid van informatie wakkert aan dat deze groepen willen meedoen, en geeft inzicht in de mogelijkheden om te kunnen meedoen. Op het vlak van mobiliteit kan dit leiden tot een toename van de hoeveelheid gerealiseerde reizigerskilometers. Met name in perioden van economische groei zal dit zich extra laten voelen. In steden zal deze ontwikkeling naar mijn verwachting serieus merkbaar zijn, omdat daar de afstand tussen de verschillende maatschappelijke lagen het kleinst is. Een andere manier waarop de emancipatie van sociaal zwakkere milieus een rol kan gaan spelen in de mobiliteit is via de mogelijkheden die de Omgevingswet in de toekomst biedt. Bij regiobijsenkomsten die in het kader van die wet in de toekomst vaker zullen worden gehouden, krijgen alle burgers die hun stem willen laten horen meer mogelijkheden.'

Hoe vertaal je trends in het onderwijs?

'In de opleiding Ruimtelijke Ontwikkeling- Mobiliteit proberen we de studenten bewust

Marcus Popkema, onderzoeker en docent op Hogeschool Windesheim,
opleiding Ruimtelijke Ontwikkeling - Mobiliteit

proberen we een vruchtbare wisselwerking tussen onderzoek en onderwijs tot stand te brengen.'

Vervoersarmoede

'De emancipatie van sociaal zwakkere groepen in de samenleving en de betekenis daarvan voor de mobiliteit krijgt op dit moment geen extra aandacht in de opleiding Ruimtelijke Ontwikkeling – Mobiliteit. Een eventueel samenwerkingsverband op het vlak van vervoersarmoede of in het kader van de Omgevingswet zou daarin verandering kunnen aanbrengen. Als opleiding staan we ervoor open om aandacht te besteden aan maatschappelijke trends die van belang zijn voor de mobiliteit.'

Het onderwijs van de toekomst

Ook op basis van genoemde trends zal de verkeerskundige van de toekomst meer dan ooit goed moeten kunnen schakelen tussen hoofdlijn en detail, en zal in staat moeten zijn om vanuit goede relaties met de omgeving het verkeersbelang te behartigen. Ook zal hij/zij de ontwikkeling van het verkeerssysteem vanuit de samenhang tussen verschillende modaliteiten en in relatie met andere belangen dan enkel verkeer, moeten benaderen. Deze beweging wordt zowel bevorderd door de informatisering van het verkeerssysteem als door de Omgevingswet die op stapel staat. Dit is niet alleen inhoudelijk uitdagend, maar het stelt ook eisen aan de vaardigheden van de verkeerskundige. Deze moet aan de ene kant zorgen dat het verkeerssysteem technisch klopt en aan de andere kant oog hebben voor wat om hem/haar heen gebeurt en daarop effectief inspelen. Een besef van de waarde die mobiliteit heeft voor mensen helpt daarbij.

te maken van de maatschappelijke trends en de betekenis daarvan voor de ontwikkeling van de mobiliteit. Om daarmee ook concreet aan de slag te zijn, leggen we onze studenten vraagstukken voor die op de agenda komen door informatisering en verstedelijking. Binnen de opleiding is hiertoe een minor ingericht met het thema Smart Mobility waarbij studenten verkeersproblemen in de stad moeten oplossen met gebruik van nieuwe informatiestromen. We brengen verdieping aan in de projecten door onze deelname aan

het onderzoeksproject 'Smart Cycling Futures'. Hierin staat de vraag centraal hoe de stedelijke vitaliteit kan worden bevorderd met de informatisering van het fietssysteem. In living labs zullen in verschillende steden innovaties op fietsgebied worden uitgetest om te onderzoeken wat deze kunnen opleveren voor de vitaliteit van de stad. Voor onderwijsdoelen geven we onze studenten een rol in het onderzoeksproject, waarbij onderzoeksmatig de resultaten door de inzet van de studenten dichterbij worden gebracht. Zo

Verkeerskundigen blijven nodig. De ontwikkeling en uitwerking van het verkeers- en vervoerssysteem vergt eigenstandige expertise. De juiste vragen moeten worden gesteld in de omgang met de veelheid aan gegevens. Bovendien moet de uitwerking van het verkeerssysteem goed plaatsvinden, anders komen veiligheid, doorstroming en leefbaarheid zomaar onder druk te staan. Die expertise hebben verkeerskundigen als geen ander in huis.'